

DRŽAVNO NATJECANJE IZ BIOLOGIJE 2025.

4. skupina
(2. razred SŠ)

Zaporka natjecatelja			
SUDIONI NATJECANJA U	ZNANJU		
USPJEH NA NATJECANJU	Ukupan mogući broj bodova	Broj postignutih bodova	Postotak riješenosti
	50		
Potpisi članova povjerenstva			
1.			
2.			
3.			
Mjesto		Datum	

Napomena

Za rješavanje pisane zadaće imate na raspolaganju **120 minuta**.

Odgovori se upisuju isključivo u obrazac za odgovore. Trebaju biti napisani isključivo **plavom kemijskom olovkom**. Oni napisani grafitnom ili kemijskom olovkom koja se može brisati neće se uzimati u obzir pri bodovanju kao ni odgovori koji nisu čitko i jasno napisani.

Odgovori u obrascu **ne smiju** se prepravljati ili brisati korektorom. **Ispravljeni odgovori neće biti vrednovani.**

Za vrijeme pisanja zadaće nije dopuštena upotreba mobitela ni napuštanje prostorije u kojoj se provodi natjecanje.

Pri rješavanju zadataka možete upotrebljavati prazne prostore u pisanoj zadaći, ali se te bilješke ni rješenja **neće bodovati**. Bodovat će se **isključivo rješenja upisana u obrazac za odgovore**.

Ukupan broj bodova za pojedini zadatak naznačen je u polju uz svaki zadatak.

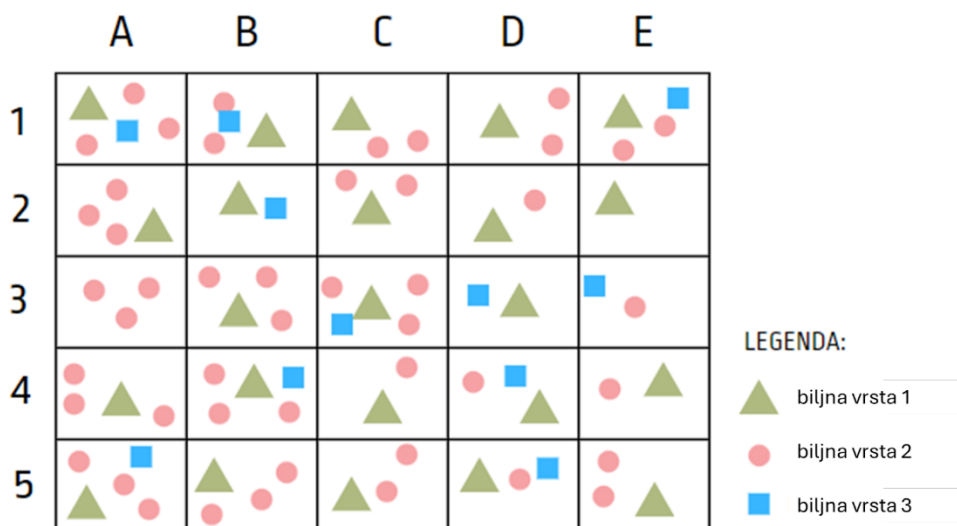
Ova stranica pisane zadaće pričvršćuje se uz obrazac za odgovore.

I. SKUPINA ZADATAKA

Pažljivo pročitajte uvodni tekst i prikazane slike te odgovorite na pitanja. Rješenja zadataka upišite u obrazac za odgovore. Broj bodova naveden je uz svaki zadatak. Djelomično točno riješen zadatak također donosi bodove.

U svrhu fitocenološkoga istraživanja, mladi biolozi istraživali su livadu tako da su na dio livade postavili mrežu ukupne površine od 25 m². Promotrite sliku na kojoj je prikazana navedena mreža.

1. zadatak

12

1.1. Popunite priloženu tablicu na temelju fitocenološke snimke koju su prikupili mladi biolozi.

Oznaka polja	Broj jedinki		
	Biljna vrsta 1	Biljna vrsta 2	Biljna vrsta 3
A1			
B2			
C3			
D4			
A2			
B4			
C4			
D1			
A3			
E2			
Ukupan broj jedinki			
Udio biljne vrste (%)			

1.2. Kojim je brojem označena dominantna vrsta biljke na promatranjoj livadi?

1.3. Koliko polja na prikazanoj mreži ima najveću bioraznolikost?

1.4. Koja je od navedenih metoda vremenski najučinkovitija i dovoljno precizna za utvrđivanje raznolikosti vrsta na travnjaku veličine jedan hektar? Jedan je odgovor točan.

- a) Postavljanje mreža od 25 m² na svaki dio travnjaka i prebrojavanje opaženih jedinki u svakom polju u svim postavljenim mrežama.
- b) Postavljanje mreža od 25 m² na svaki dio travnjaka i prebrojavanje opaženih jedinki u 50 % polja u svakoj postavljenoj mreži.
- c) Postavljanje mreža od 25 m² na nasumično odabrane dijelove travnjaka i prebrojavanje opaženih jedinki u svim poljima u svakoj postavljenoj mreži.
- d) Postavljanje mreža od 25 m² na nasumično odabrane dijelove travnjaka i prebrojavanje opaženih jedinki u dva polja u svakoj postavljenoj mreži.
- e) Postavljanje mreža od 25 m² na nasumično odabrane dijelove travnjaka i prebrojavanje opaženih jedinki u samo nekim postavljenim mrežama.

1.5. Koristeći se priloženim dihotomskim ključem odredite latinske nazive biljnih vrsta prikazanih na slici.

biljna vrsta 1

biljna vrsta 2

biljna vrsta 3

- 1. a) Listovi su duguljasti, izraženih provodnih žila koje se paralelno protežu prema vrhu → **Idi na 2**
b) Listovi su nazubljeni ili blago dlakavi, s razgranatim provodnim žilama → **Idi na 3**
- 2. a) Listovi su široki i sjajni, cvjetna je stapka uspravna i bez listova, cvat je u obliku klasa → ***Plantago major***
b) Listovi su uski, cvjetovi pojedinačni ili u glavicama → **Nije ni jedna od ovih biljaka**
- 3. a) Cvatovi su bijeli sa žutim središtem, latice su raspoređene u krug, stabljika je tanka i razgranata → ***Leucanthemum vulgare***
b) Cvjetovi su žuti, cvat je u obliku glavice, listovi su duboko urezani i tvore rozetu → ***Taraxacum officinale***

Biljna vrsta 1: _____

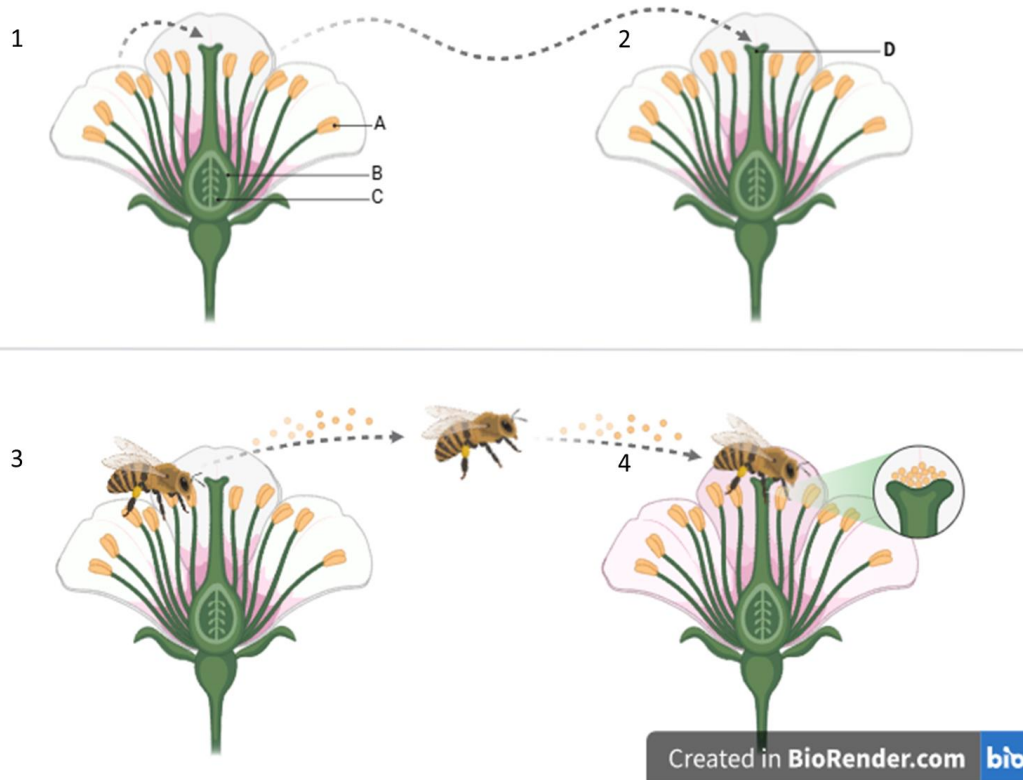
Biljna vrsta 2: _____

Biljna vrsta 3: _____

Promotrite sliku koja prikazuje građu cvijeta i procese oprašivanja.

2. zadatak

3

2.

2.1. Koja je primarna funkcija strukture označene slovom **A** na slici? Jedan je odgovor točan.

- a) prijenos peludi s prašnika na plodnicu
- b) regulacija količine vode unutar cvijeta
- c) proizvodnja peludi potrebne za oplodnju
- d) zaštita sjemenog zametka od vanjskih utjecaja
- e) privlačenje oprašivača svojim bojama i mirisima

2.2. Koji je točan redoslijed koraka u oprašivanju cvijeta prikazanoga na slici? Dva su odgovora točna.

- a) pčela posjećuje cvijet → pelud pada na prašnike → pčela nosi pelud drugom cvijetu → oplodnja
- b) pčela dolazi na cvijet → pelud se prenosi na tučak → pčela nosi pelud drugom cvijetu → oplodnja
- c) pelud se prenosi na pčelu → pčela leti do drugog cvijeta → pelud dolazi na tučak → oplodnja
- d) pčela skuplja nektar → pelud ostaje na krilima → pčela se vraća u košnicu → oplodnja
- e) pelud se prenosi vjetrom → pad peludi na tučak → oplodnja

2.3. Koja dva broja na slici označavaju procese koji pridonose povećanju broja genski različitih jedinki te vrste biljaka?

Promotrite tablicu koja prikazuje osam danas žućih životinjskih vrsta (označenih brojevima od **I** do **VIII**) i osam obilježja (označenih slovima od **A** do **H**). U tablici je za svaku vrstu brojevima od **0** do **9** kodiran njezin opis. Odsutnost obilježja označena je nulom (0), a prisutnost brojem jedan (1). Obilježja koja kodiramo s 0 i 1 nazivaju se binarnima. Obilježja ne moraju biti binarna, već se mogu kodirati i drugim brojevima, primjerice produkti kože: 2 – dlake, 3 – ljuske.

A – jednostaničnost

B – višestaničnost

C – oblikovane čeljusti

D – segmentirano tijelo

E – produkti kože - dlake (2) ili ljuske (3)

F – kretanje – nogama (4) ili perajama (5)

G – potporni sustav – hrskavični (6) ili koštani (7)

H – amniotsko jaje (8) ili razvoj unutar amniotske ovojnice (9)

Vrsta	Obilježje							
	A	B	C	D	E	F	G	H
I	0	1	1	1	2	4	7	9
II	0	1	0	1	0	0	0	0
III	0	1	1	1	2	4	7	9
IV	0	1	0	0	0	0	0	0
V	0	1	1	1	3	5	6	0
VI	1	0	0	0	0	0	0	0
VII	0	1	1	1	3	4	7	8
VIII	0	1	1	1	3	5	7	0

3.1. U polja označena sivom pozadinom (■) upišite broj sličnosti, a u bijela polja broj razlika između određenih vrsta.

Vrsta	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
I	■							
II		■						
III			■					
IV				■				
V					■			
VI						■		
VII							■	
VIII								■

3. zadatak

12,5

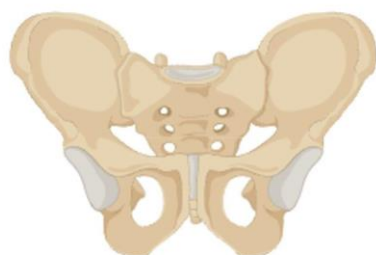
3.2. Nacrtajte kladogram ili filogenetsko stablo prema ispunjenoj tablici sličnosti i razlika. Na prikazu označite vrste koristeći se brojevima od **I** do **VIII**.

3.3. Na prikazanom kladogramu ili filogenetskom stablu označite pojavu mliječnih žlijezda (slovom **A**), razmnožavanje neovisno o vodi (slovom **B**) i pojavu pravih organa (**C**).

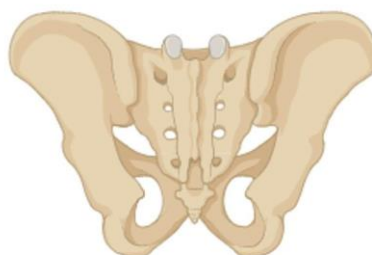
3.4. Dopunite priloženu tablicu upisujući odgovarajući broj od **I** do **VIII** kojim su označene navedene vrste.

Vrsta	Broj kojim je vrsta označena
gujavica	
primorska gušterica	
morski pas glavan	

Promotrite slike koje prikazuju normalne zdjelice čovjeka označene slovima **A** i **B**. Brojem su, uz slovo, označene prednja i stražnja strana istog dijela tijela.

A1

A2

B1

B2

Created in BioRender.com bio

4.1. U tablici su navedena obilježja zdjelica ovisno o spolu. U priloženu tablicu upišite odgovarajući spol u prazna polja s obzirom na navedena obilježja.

Spol		
Obilježja	Nešto šira Stidni luk: obla oblika Trtična kost: ravnija i fleksibilnija	Nešto uža Stidni luk: ovalna ili srcolika oblika Trtična kost: usmjerena prema unutra; manje fleksibilna

4.2. Na slici **A2 strelicom** i slovom **T** označite trtičnu kost (*os coccygis*), a **strelicom** i slovom **K** označite križnu kost (*os sacrum*).

4.3. Kojim je brojem na slici označena stražnja strana zdjelice obaju spolova?

4.4. Odredite točnost navedenih tvrdnji. Ako je tvrdnja točna, upišite na odgovarajuće mjesto u obrazac za odgovore slovo **T**, a ako nije točna, slovo **N**.

a)	Hematopoetska aktivnost karakteristična je za cjevaste i plosnate kosti u odrasla čovjeka, a u djeteta samo za plosnate kosti.	
b)	Kosti lubanje fetusa ne smiju srasti prije porođaja kako bi se omogućila fleksibilnost lubanje tijekom prolaska kroz porođajni kanal.	
c)	Otvor zdjelice u žena u prosjeku je uži od otvora zdjelice u muškaraca.	
d)	Kuglasti zglobovi ramena i sedlasti zglobovi između kostiju u prstima omogućuju pokrete u svim smjerovima.	
e)	Šavovima se povezuju kosti zdjelice, kosti lubanje i rebra s prsnom kosti.	

4. zadatak

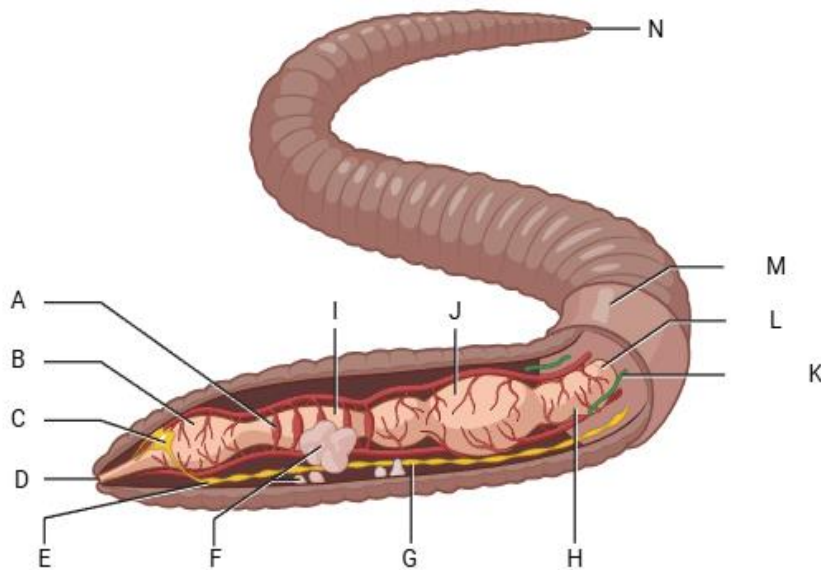
6

Učenici su na nastavi biologije radili sekciju gujavice. Promotrite shematski prikaz, na kojemu su neki dijelovi gujavice označeni slovima od **A** do **N**.

5. zadatak

7,5

Created in BioRender.com bio

5.1. Koja je primarna funkcija ždrijela u gujavice? Jedan je odgovor točan.

- a) probava hrane uz pomoć enzima
- b) regulacija količine unesene vode
- c) skladištenje hrane prije ulaska u crijevo
- d) mehanička razgradnja hrane drobljenjem
- e) usisavanje i transport hrane prema jednjaku

5.2. Koja je uloga strukture označene slovom **A** na slici? Jedan je odgovor točan.

- a) organ za izmjenu plinova između krvi i okoline
- b) skladište hranjivih tvari prije transporta do stanica
- c) povezuje trbušnu i leđnu krvnu žilu te služi kao srce
- d) glavna žila koja transportira krv prema stražnjem dijelu tijela
- e) glavni dio probavnog sustava odgovoran za apsorpciju hranjivih tvari

5.3. Pridružite slova **I**, **K**, **L**, **M**, i **N** sa slike odgovarajućoj ulozi. Neke su od navedenih uloga suvišne i njima ne treba pridružiti odgovarajuće slovo.

Slovo	Uloge
	omogućuje razmnožavanje i stvaranje kokona s jajima
	sudjeluje u opskrbi stanica kisikom i hranjivim tvarima
	regulira ravnotežu vode i iona
	služi za pohranu i djelomičnu probavu hrane
	kontrolira pokrete i reakcije gujavice
	probavlja hranu i apsorbira hranjive tvari u tijelo
	izbacuje neprobavljene ostatke hrane i otpadne tvari iz probavnog sustava
	provodi hranu od ždrijela do želudca

	<p>5.4. Navedite točan poredak dijelova probavnog sustava s obzirom na slijed prolaska hrane počevši od usta, koristeći se slovima sa slike.</p> <p>5.5. Koji je tip živčanoga sustava obilježje gujavice?</p>	
--	--	--

II. SKUPINA ZADATAKA

Odredi točnost tvrdnji. Ako je tvrdnja točna, upišite na odgovarajuće mjesto u obrazac za odgovore slovo T, a ako nije točna, slovo N. Ako je uz istu tvrdnju upisano i slovo T i slovo N, zadatak NE donosi bodove. Djelomično točno riješen zadatak također donosi bodove.

6.	Odredite točnost tvrdnji o osmoregulaciji u riba.		6. pitanje
	a)	Plavoperajna tuna izlučuje veliki volumen urina koji sadržava malu koncentraciju soli.	3
	b)	U potočnoj pastrvi voda spontano izlazi iz organizma i preko škrga jer je koncentracija soli u ribi manja nego u njezinu prirodnom staništu.	
	c)	Slatkovodna riba ne može preživjeti u morskom akvariju, među ostalim i zbog stalnog gubitka vode iz organizma jer je koncentracija soli veća u morskom akvariju nego u toj ribi.	
	d)	Urea je spoj nastao razgradnjom proteina kojega u najvećoj mjeri izlučuju čovjek, pas i bjelouška.	
	e)	U glavonožaca se prvi put pojavljuje jednostavni bubreg, dok ostali beskralježnjaci izlučuju spojeve putem nefridija.	

IV. SKUPINA ZADATAKA

Navedene sistematske kategorije i procese poredajte točnim redoslijedom tako da u Obrazac za odgovore uz zadatak upišete niz odgovarajućih brojeva počevši s brojem 1.

7.	Navedene sistematske kategorije jedne vrste poredajte prema porastu bioraznolikosti. Sistematsku kategoriju najmanje bioraznolikosti označite brojem 1.	7. pitanje
	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>_____ ptice (Aves)</p> <p>_____ svitkovci (Chordata)</p> <p>_____ <i>Aquila chrysaetos</i> Linnaeus</p> <p>_____ jastrebovi (Accipitridae)</p> <p>_____ životinje (Animalia)</p> <p>_____ <i>Aquila</i></p> <p>_____ jastrebovke (Accipitriformes)</p> </div>	3

8.	Nakon što poljoprivrednici pognoje oranice, oborinama dio gnojiva dospijeva u obližnje jezero. To pokreće niz ekoloških promjena. Poredajte kronološkim slijedom navedene promjene u jezeru nakon dugotrajne primjene gnojiva. Početnu fazu označite brojem 1.	8. pitanje
	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>_____ Dolazi do povećanja koncentracije dušikovih i fosfornih spojeva u vodi.</p> <p>_____ Cvjetanje algi prekriva površinu vode i smanjuje prodor svjetlosti.</p> <p>_____ Počinje masovna razgradnja mrtvih organizama uz povećanu potrošnju kisika.</p> <p>_____ Alge se koriste hranjivim tvarima iz vode i naglo se razmnožavaju.</p> <p>_____ Dolazi do smanjenja koncentracije otopljenog kisika, što uzrokuje pomor riba.</p> <p>_____ Zbog smanjenja svjetlosti podvodne biljke odumiru.</p> <p>_____ Prevladavaju anaerobni razlagači koji stvaraju plinovite spojeve neugodna mirisa.</p> </div>	3